

Representantforslag 78 S

(2009–2010)

fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Kjell Ivar Larsen og Oskar Jarle Grimstad

Dokument 8:78 S (2009–2010)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Kjell Ivar Larsen og Oskar Jarle Grimstad om evaluering av lovverket som regulerer bygging av kraftlinjer

Til Stortinget

Bakgrunn

Sikker og stabil kraftforsyning til industri og husholdninger er helt avgjørende for at samfunnet skal fungere. En viktig faktor for strømforsyningen i Norge er fremføringen av strømmen, enten gjennom kraftlinjer som luftspenn, sjøkabler, nedgravde kabler på land eller som en kombinasjon av nevnte alternativer.

Store ambisjoner om utbygging av fornybar energi til både innenlands bruk og til eksport, samt en generell oppgradering av eksisterende nettinfrastruktur som følge av forbruksøkning, utløser behov for nytt nett. I dag planlegges det for nye kraftkabler i luftspenn i flere unike områder med store natur- og miljøverdier. Konflikter knyttet til estetiske hensyn og miljø er fremtredende. Flere aktører, inkludert stortingspolitikere fra regjeringspartiene, hevder man bør benytte jord- eller sjøkabler på enkelte strekninger. Et eksempel er konflikten knyttet til deler av den planlagte kabelen på strekningen Ørskog–Fardal.

Forslagsstillerne mener det er nødvendig å forsterke/utvide strømmettet i Norge, både fordi man skal legge til rette for utbygging av mer fornybar energi, fjerne flaskehalsen i strømmettet og redusere faren for store prisvariasjoner mellom regioner. Samtidig er verken kraftbransjen eller det politiske miljøet tjent med at hver linjeutbygging ender i store konflikter, hvor stortingspolitikere skaper forventninger

i lokalmiljøet om at Stortinget skal gripe inn og overprøve Statnett/Norges vassdrags- og energidirektors (NVE) beslutninger. Derfor er det viktig og riktig at Stortinget tar en overordnet debatt om prinsippene for når man skal kable store høyspentlinjer. En slik debatt kan ende med at dagens praksis får støtte eller at man justerer grensedragningen ved å be NVE vektlegge for eksempel turisthensyn og estetikk høyere enn i dag. Forslagsstillerne vil ikke forskuttere en slik beslutning, men mener dette forslaget er et viktig bidrag til å få en mer formalisert og forpliktende debatt. I debatten om kraftlinjer på Vestlandet er det for eksempel blitt en tautrekking hvor enkelte spiller på flere hester. For eksempel er Hordaland Arbeiderpartiet for kabling, mens Arbeiderparti sentralt ikke vil innta et slikt standpunkt. Det er også verdt å merke seg at de fleste partienes landsmøter i 2007 avga uttalelser om å ivareta naturinteressene sterkere i slike situasjoner, uten at det har gitt seg konkrete resultater på Stortinget eller i regjeringen. Da blir den politiske debatten et spill for galleriet.

Bygging og drift av elektriske anlegg som kraftledninger og kabler krever konsesjon etter energiloven. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er konsesjonsmyndighet med Olje- og energidepartementet som klageinstans. Videre er det bestemt at anlegg over en viss størrelse skal konsekvensutredes etter plan- og bygningsloven. I saker der flere ulike kraftledningstraseer eller bruk av kabel kan være aktuelt, anmoder NVE konsesjonssøker om å utrede alternativer.

Forslagsstillerne mener det er viktig å ha et presist og forutsigbart lovverk som forener behovet for en sikker kraftforsyning med å ta vare på verdifulle naturverdier. Det er viktig at lovverket synliggjør de føringer som NVE legger til grunn for innvilgelse av konsesjoner, slik at ikke manglende kunnskap om lovverket blir en kilde til uenighet og strid om viktige

samfunnsøkonomiske interesser med lokalbefolkningen i berørte områder. Viktige avveininger er trasévalg, samt jord- eller sjøkabel fremfor kraftlinjer i høyspentmaster over bakken. Et presist og gjennomarbeidet lovverk som gjenspeiler den praksis som departementet gjennom NVE praktiserer, vil kunne være med på å fjerne uoverensstemmelser og lette arbeidet med konsesjonssøknader.

I St.prp. nr. 19 (2000–2001) la Olje- og energidepartementet, i samråd med Miljøverndepartementet, frem en forvaltningsstrategi for spørsmål om miljø i kraftledningssaker. Det ble i proposisjonen gitt en utredning om miljøvirkningene av kraftledninger, en oversikt over tiltak for å redusere miljøskader, forholdet mellom miljø og nærføring til boliger, kraftledninger og vernet område, samt en strategi som skal legges til grunn for dette forvaltningsområdet i fremtiden.

Energiloven eller energilovforskriften gir ingen eksplisitte føringer når det gjelder bruk av luftledning eller kabel. Formålsparagrafen i energiloven konkretiserer imidlertid at utbyggingen av energianlegg, herunder kraftledninger, skal være samfunnsmessig rasjonelt. NVE har i praksis tolket dette slik at kostnader og tekniske/systemmessige forhold er vesentlige hensyn ved konsesjonsbehandling av nye kraftoverføringsanlegg. Og, siden kabel er betydelig dyrere enn luftledninger, og forholdsmessig sett dyrere med høyere spenningsnivå, innebærer det at terskelen for å velge kabel er høyere jo høyere spenningsnivået er.

Den rød-grønne regjeringen fremla i forrige periode Ot.prp. nr. 62 (2008–2009) for økt hensyn til miljø, estetikk og lokalsamfunn i kraftledningssaker. Regjeringen utdypet der sitt syn på bruk av kabel (s. 27–31), og skrev blant annet at

«For distribusjonsnett (22 kV) legges det til grunn at kraftoverføringer som hovedregel skal bygges som kabel der naturgitte forhold tilsier at dette gir moderate naturinngrep og ekstrakostnader.»

Proposisjonen peker også på at kabling alltid skal vurderes når nye kraftledninger i regional- og sentralnettet (66 kV –420 kV) skal bygges, men at bruken skal være gradvis mer restriktiv med økende spenningsnivå.

Regjeringen hevder den dermed ga signaler om en mer nyansert tilnærming i nettsaker, mens bransjen hovedsakelig mener den bare bekreftet eksisterende praksis. Forslagsstillerne vil uansett henviser til at det i sakens anledning ikke ble noen grundig politisk debatt om *hvor* grensedragningen bør gå for å kable høyspentlinjer i sentral-/regionalnettet. Forslagsstillerne mener derfor regjeringen bør fremlegge en ny sak, hvor Stortinget grundigere får diskutert dagens grensedragning for når man skal kable høyspentlinjer.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om en evaluering av regelverk og praksis for bygging av kraftlinjer, deriblant en drøfting rundt grensedragning for valg av luftspenn kontra jord- eller sjøkabel.

3. mars 2010